

НРД 2006 – Неясното бъдеще на един минал „компромис“

03.01.2007, zdrave.net, Бойко Бонев

Д-р Семерджиев, преди време Zdrave.net прогнозира, че НРД 2007 е „невъзможна мисия“ за сегашния управленски състав в лицето на НЗОК, БЛС и МЗ. Сега за всички е видно, че това е факт, но би било интересно да разберем каква е Вашата интерпретация на случилото се през последните няколко месеца?

От дистанцията на времето си личи много ясно, че НРД 2007 е бил нежелан договор и чрез неподписването му всяка страна по договора е постигнала някаква своя цел, различна от тази на останалите участници в процеса. Най-шизофренична е позицията на БЛС, поради факта, че законодателя без да догледа беше предоставил законодателна инициатива на съсловието чрез промяна на Закона за здравното осигуряване през м. декември 2005 г. В чл. 22 се даде ексекутивно право на БЛС да предложи свой вариант на НРД успоредно с този на НЗОК. Това право естествено включва цените и обемите т.е. бюджета на НЗОК за 2007 г., което представляваше изключителен шанс за лечебното здравеопазване, ако беше използван. Дори здравната вноска да беше останала 6%, можеше да се иска два до три пъти по-голяма държавна субсидия за НЗОК, с която да се покрият европейските предизвикателства пред българското здравеопазване. Ако това беше направено, вероятно щеше да видим и една решителна намеса на общественото мнение в полза на аргументацията и изискванията на българските лекари и тази на пациентите. Вместо това видяхме как в началото Андрей Кехайов скри предложението на НЗОК за НРД 2007 от Събора на лекарите – вместо това там се гледаха предложенията му за централизация на етичните санкции и безмандатност на ръководните органи, което явно показваше намеренията му още тогава да вземе в свои ръце наказанията и да стане практически несменяем председател на БЛС. Първия реален знак за колегията бе даден две седмици по-късно с отнемането на лекарските права на д-р Вържаров, който си позволяваше да го критикува – това трябваше да спласи останалите непокорни колеги. Кехайов даже си позволи да заплаши договорния си партньор – председателя на УС на НЗОК, с нелепата мисъл, че показва мускули и това ще му даде някакъв имидж на борец пред съсловието. Остана несвършена обаче, работата която му беше възложена по закон – да изработи свой вариант на НРД 2007, което предопредели лошият краен резултат за колегите и битката беше загубена още преди да е започнала. Лично за Кехайов обаче този резултат е добър, беше явно за посветените, че той не желае подписване на нов договор, защото това щеше да го изправи пред задължението още веднъж да свика Събор и да иска одобрение на текстовете, което щеше да му струва задаването на неприятни въпроси за кошмарния НРД 2006, наличния в него текст, който овластява Касата едностранно да намалява цените, незаведените съдебни дела срещу НЗОК и т.н. Без съмнение един такъв Събор щеше да завърши с оставка за ръководството на БЛС, а това за този меркантилен състав е катастрофа - има да се строи Лекарски дом с хотел, да се правят масови застраховки, да се поддържа личен бизнес чрез съсловните ръководни позиции, да се прави личен имидж на гърба на колегите и още много други неща, които видяхме през изминалите години. Накрая, през последните три месеца видяхме, че председателя Кехайов е готов да брани постигнатото за себе си дори с цената на откровени и нагли лъжи от ефира на радиия и телевизии. Потресът на обществото, медиите и журналистите ни най-малко не го притесни, нито пък го спря в преследването на своите си цели, целите на БЛС и колегите обаче, останаха нереализирани. И така, в резултат сега имаме един грандиозен неуспех за здравеопазването и един непомръдващ от поста си председател и УС, които са автори и съучастници в този крах, те ще продължат да консумират властта и да прехвърлят негативите на гърба на лекарите и пациентите.

А какво ще кажете за мотивите на НЗОК и МЗ, които също участваха в този театър на абсурда наречен НРД 2007?

НЗОК предложи още през м. септември проект за НРД, но текстовете му бяха слаби, а бюджета меко казано – необмислен. И сега е видно от вече приетия закон за бюджета на НЗОК, че средствата за болнична помощ през 2007 г. са с около 50 млн. лв. по-малко от очакваните разходи през 2006 г., а дълговете на болниците за деветмесечието на миналата година са над 200 млн. лв., има и неразплатени плащания за доставки още от 2005 г. Нещо повече, първата европейска година на България, освен чисто оперативни, поставя и допълнителни изисквания за адаптацията на нашата система към европейските здравни системи, както и за осигуряване на свободното трансгранично движение на хора. Това не е направено и големите проблеми тепърва предстоят, не ми се иска да бъда песимист, но е факт че нищо

от необходимите мерки не е свършено. На този фон дойде и очевидно реализираното намерение на председателя на УС на НЗОК, да си върне за предизвикателството отправено му публично от председателя на УС на БЛС. Видяхме, че БЛС бе успешно унижен, Кехайов и претенциите на съсловието бяха игнорирани с надменност и безпардонност, в битката бяха включени МЗ, Народното събрание, управляващото мнозинство, а самият д-р Райнов дори отказваше да участва в публични дебати под предлог, че ще му отнемат лекарските права. Този фарс разигран двустранно, изтъкан от лични амбиции и тотално загърбващ задълженията пред закона, лекарите и обществото, логично завърши с неподписване на НРД. Самият министър Гайдарски пък, който усилено твърдеше, че нямал власт над НЗОК успешно доказа невярната си теза, защото какво означава, че не командваш Касата, при положение че ѝ даваш субсидия, състава на управителните ѝ органи е излъчен предимно от държавата, а председателя на УС ти е заместник-министър. За мен, това е опит на министъра да се прикрие зад гърба на НЗОК и БЛС и да имитира, че не участва в провала на здравното осигуряване, който управляващите организираха и проведоха.

Защо смятате, че това е организиран провал на здравното осигуряване?

На първо място, защото МЗ по никакъв начин не направи опит да сближи позициите на НЗОК и БЛС. На второ – защото точно министър Гайдарски въведе болничното здравеопазване в режим на цялостно финансиране от НЗОК, но в същото време си спести разходите за това – здравната вноска не бе увеличена през 2005 г. и сега с 6%, които бяха предназначени за извънболничния сектор се финансира и извънболничния и болничния сектор. Ето това е една от основните причини за развихрилата се корупция в здравеопазването. И на трето място – проектите за Национална здравна стратегия и Национална здравна карта показват намерения за тежка рецентрализация, командно администриране и унищожаване на едва зараждащия се здравен пазар. На практика се предлага и ефективно се завръща системата Семашко, но в един завоалиран вид, което е още по-опасно предвид факта, че вината за неблагоприятията в здравеопазването компроментират не модела „Семашко“, а модела „здравно осигуряване“. Има и още много други симптоми, но нека разговора за тях да го оставим за по-нататък.

Какво ще се случи в здравеопазването, според вас, след като през 2007 г. ще продължи да действа НРД 2006?

НРД 2006 беше най-лошият договор в кратката история на здравното осигуряване у нас. Това, че неговият живот ще бъде неминуемо продължен означава, че всички дефекти които видяхме в здравния сектор през 2006 г. ще продължим да ги наблюдаваме и за напред, а голямото количество въпроси, които европейското ни членство поставя, остават нерешени. Например: лекарите работещи в морските и планински курорти ще загубят доходите си, защото НЗОК ще плаща за европейските туристи по български цени, такъв е регламента. Ако БЛС си беше на мястото, щеше да вдигне на крак огромно количество колеги, които вече са губещи, напразно инвестирани, заплашени от фалит – това е износ на здравен капитал на запад, но невежеството на ръководството на БЛС го позволи без дори да се замисли. В същото време голяма част от бюджета на НЗОК ще изтече в страни от ЕС защото там пък ще се плаща за лечението на българи по местни цени – така отново българските лекари и здравноосигурените ще субсидират европейските здравни структури. Големи проблеми ще имат частните лечебни заведения, защото освен обичайните социални функции, които изпълняват в полза на българските граждани, от 01.01.2007 г. ще започнат да играят социална роля и за европейските чужденци, включително и стоматолозите ще бъдат драстично ощетени. Въобще, тежката асиметрия във финансирането на нашето и европейското здравеопазване ще бъде платено като цена пак от българските лекари, което е неприемливо – заплатите и възнагражденията ще останат ниски и ще видим изтичане на подготвени кадри в чужбина. Дефицитът на медицински сестри ще се задълбочи и в болниците ще се наложи да преминат на двустепенна система на обслужване, а не дай боже и на едностепенна. Тогава на българския лекар ще му писне и вече никакви Кехайовци няма да могат да го спрат да стачкува ефективно, но резултат пред Европа ще бъде пълен. Непреструктурирания болничен сектор ще тежи като воденичен камък на шията на извънболничния и на гърба на кадрните болнични лекари. За жалост нямаше кой да помисли за тези неща преди няколко месеца и още дълго време ще бъде така, ако съсловието продължава да бъде приспивано от псевдо лидери и меркантилни ръководители, които работят само за собствена полза.

Как смятате, че може да се придвижи системата напред?

На първо място би трябвало да стане чрез овластените да вземат решения структури – МЗ, НЗОК, БЛС. Лично аз в решенията на МЗ и подчинената ѝ от известно време НЗОК вече не вярвам. Идеологията Семашко е в главите на тези хора, които управляват там и да искаме от тях да сменят левите си убеждения е нереално. В БЛС има още известна надежда, но само при условие, че се сменят бързо и безкомпромисно всички участници в ръководните органи – тези хора, които управляваха до сега доказаха, че са негодни за целта. Истинската последна възможност е в колегията и в адекватното осъзнаване на нейния интерес, която остава единствената реална сила способна да извоюва нещо от управляващите, включително и чрез стачки. Но още веднъж подчертавам, начело на лекарите не трябва да стоят

компрометираните хотелиери и търговци на мазут, медицински бланки, застраховки, реклами и т.н. В противен случай никой от обществото и пациентите няма да застане на наша страна, знаейки че така продължава да се увековечава и умножава печалбата на меркантилните. Последните двигатели на реформата остават съда и частния интерес.